

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ

श्री बालमुकुन्द लोहिया संस्कृत आणि भारतीयविद्या अध्ययन केन्द्र
शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९

गृहपाठाचे प्रश्न (Home Assignments)

संस्कृत विशारद

विद्यार्थ्यांनी खाली दिल्याप्रमाणे द्वितीय, चतुर्थ अथवा षष्ठ सत्रातील सर्व विषयांचा प्रत्येकी २० गुणांचा गृहपाठ सोडविणे आवश्यक आहे. सदर गृहपाठ विभागाच्या सदाशिव पेठ कार्यालयात दि. १८ फेब्रुवारी २०१९ पर्यंत किंवा त्यापूर्वी पोहोचतील अशा प्रकारे दाखल करणे आवश्यक आहे. टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या अन्य केन्द्रांवर गृहपाठ दाखल करताना पुरेसे आधी दाखल करणे गरजेचे आहे. जेणेकरून त्या त्या केन्द्रांकडून ते सदाशिव पेठ शाखेत वेळेवर पाठविले जाऊ शकतील. दिलेल्या मुदतीनंतर कोणत्याही कारणास्तव कोणाचेही गृहपाठ स्वीकारले जाणार नाहीत, याची कृपया नोंद घ्यावी.

EB ४२०१- धर्मशास्त्र (स्मृतिसंग्रह)

- प्र. १. लघुव्याख्यानं कुरुत। (२०)
१) दक्षिणोत्तरयोराचारवैविध्यम् २) सीमाविवादः

EB ४२०२- पाणिनीय सूत्रे आणि वैदिक सुभाषिते

- प्र. १. ससूत्रनिर्देशं सोदाहरणं स्पष्टीकुरुत। (१०)
१) संयोगः २) प्रातिपदिकम्
प्र. २. सवृत्तिकं सोदाहरणं विविच्यताम्। (१०)
१) भीत्रार्थानां भयहेतुः। २) अपवर्गे तृतीया।

EB ४२०३- महाकाव्य- III (रघुवंश सर्ग ८)

- प्र. १. ससन्दर्भं स्पष्टीकुरुत। (२०)
१) पितुराज्ञेति न भोगतृष्णया। २) सहितं ब्रह्म यदस्त्रतेजसा।
३) प्रकृतिस्थं समलोष्टकाञ्चनः। ४) ववृते ज्ञानमयेन वह्निना।

EB ४२०४- रामायण आणि महाभारत

- प्र. १. नियोजितपाठ्यानुसारेण चित्रकूटपर्वतस्य रमणीयतां विवृणुत। (१०)
प्र. २. नियोजितपाठ्यानुसारेण गङ्गायाः व्यक्तिचित्रणं कुरुत। (१०)

EB ४२०५- पर्यावरण अध्ययन

- प्र. १. परिसंस्था म्हणजे काय ते सांगून परिसंस्था आणि आपण या विषयावर निबंध लिहा. (२०)
Q. 1. What is an Ecosystem ? Elaborate on Ecosystem and we. (20)

EB ४२०६- कथा (पञ्चतन्त्र-काकोलूकीय)

- प्र. १. काकोलूकीयान्तर्गतां कामप्येकां कथां संस्कृतभाषामधिकृत्य लिखत। (१०)
प्र. २. ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं कुरुत। (१०)
१) भिन्नश्लिष्टा तु या प्रीतिर्न सा स्नेहेन वर्धते।
२) दग्धां गुहां पश्य उलूकपूर्णं काकप्रणीतेन हुताशनेन।

EB ४२०७- इंग्रजी

Q. 1. Write an essay on any one of the following:

(20)

- 1) Green City, Clean City 2) Save Girl Child 3) There is no shortcut to success

EB ४४०१- अथर्ववेदसूक्ते आणि ब्राह्मणे

प्र. १. टिप्पणीचतुष्टयं लिखत ।

(२०)

- १) अथर्ववेदस्य नामधेयानि २) पुत्रमाहात्म्यम् ३) संवर्गविद्या
४) महतो भूतस्य निःश्वसितम् ५) तक्मनाशनम् ६) देवासुरकथा

EB ४४०२- लघुसिद्धान्तकौमुदी (संज्ञा-सन्धिप्रकरण)

प्र. १. चत्वारि सूत्राणि स्पष्टीकुरुत ।

(२०)

- १) हलन्त्यम् । २) इको यणचि । ३) तस्मिन्निति निर्दिष्टे पूर्वस्य ।
४) सुसिद्धन्तं पदम् । ५) अणुदित्सवर्णस्य चाप्रत्ययः । ६) तुल्यास्यप्रत्ययत्वं सवर्णम् ।

EB ४४०३- महाकाव्य- II (किरातार्जुनीय आणि शिशुपालवध)

प्र. १. ससन्दर्भं स्पष्टीकुरुत (केवलं द्वे) ।

(२०)

- १) पौरुषेयवृत्ता इव । २) सन्दिग्धे कार्यवस्तुनि ।
३) क्रिया केवलमुत्तरम् । ४) तिष्ठन्ति च निराकुलाः ।

प्र. २. ससन्दर्भं स्पष्टीकुरुत (केवलं द्वे) ।

(२०)

- १) हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः । २) दुरन्ता बलवद्विरोधिता ।
३) व्रजन्ति ते मूढधियः पराभवम् । ४) विचित्ररूपाः खलु चित्तवृत्तयः ।

EB ४४०४- हर्षचरित आणि ऐहोळेप्रशस्ति

प्र. १. ऐहोळेलेखमनुसृत्य चालुक्यवंशीयानां नृपाणां महत्तां वर्णयत ।

(१०)

प्र. २. टिप्पणीद्वयं लिखत ।

(१०)

- १) अशौचदिवसाः । २) राज्यवर्धनस्य परिचारकाः । ३) राज्यवर्धनस्य विरक्तिविचाराः ।

EB ४४०५- काव्यप्रकाश आणि छन्दोविज्ञान

प्र. १. काव्यप्रकाशस्य मङ्गलाचरणं सवृत्तिकं सविस्तरं विवृणुत ।

(१५)

प्र. २. 'कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे' - स्पष्टीकुरुत ।

(०५)

EB ४४०६- तर्कसंग्रह

प्र. १. तर्कसंग्रहे विवृतं पदार्थविभागं स्पष्टीकुरुत ।

(२०)

EB ४४०७- इंग्रजी

Q. 1. Write an essay on any one of the following:

(20)

- 1) Save Water, Save Life 2) Importance of Organ Donation
3) Are old people burden to society?

EB ४६०१- अभिजात संस्कृत साहित्याचा इतिहास

प्र. १. टिप्पणीचतुष्टयं लिखत ।

(२०)

- १) अश्वघोषः २) विदग्धमहाकाव्यस्य लक्षणानि ३) भासस्य लोककथाधारितं रूपकद्वयम्
४) मुद्राराक्षसम् ५) कालिदासस्य खण्डकाव्ये

EB ४६०२ – लघुसिद्धान्तकौमुदी (विभक्त्यर्थ आणि समासप्रकरण)

- प्र. १. केषाञ्चित् चतुर्णां सोदाहरणं स्पष्टीकुरुत । (२०)
१) अकथितं च । २) सप्तम्यधिकरणे च । ३) समर्थः पदविधिः ।
४) अनेकमन्यपदार्थे । ५) चतुर्थी तदर्थार्थबलिहितसुखरक्षितैः ।

EB ४६०३– महाकाव्य– III (नैषधीयचरित)

- प्र. १. ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं कुरुत । (२०)
१) नृपः पतङ्गं समधत्त पाणिना । २) विश्वासजुषां द्विषामपि ।
३) विधे त्वां करुणा रुणद्धि नो । ४) यतस्ते शिशवः परासवः ।

EB ४६०७– वेदान्तसार

- प्र. १. वेदान्तशास्त्रस्यानुबन्धान् वर्णयत । (२०)

EB ४६०८– तर्कभाषा

- प्र. १. स्पष्टीकरणं कुरुत । (२०)
१) प्रमाकरणं प्रमाणम् । २) षड्विधः इन्द्रियार्थसन्निकर्षः ।

EB ४६०९– कौटिलीय अर्थशास्त्र

- प्र. १. जनपदनिवेशः इति विषयमधिकृत्य निबन्धं लिखत । (२०)

EB ४६१०– कादंबरी–कथामुख

- प्र. १. ससंदर्भं स्पष्टीकुरुत । (२०)
१) सर्वरत्नानामुदधिरिव । २) चन्दनलतेव भीषणरमणीयता ।
३) जहासेव वासुदेवम् । ४) विधातुरस्थाने सौन्दर्यनिष्पादनप्रयत्नः ।

EB ४६११– कुमारसंभव (सर्ग ५)

- प्र. १. ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं लिखत । (२०)
१) शिरीषपुष्पं न पुनः पतत्रिणः । २) वदन्यपर्णेति च तां पुराविदः ।
३) मनोरथानामगतिर्न विद्यते । ४) क्लेशः फलेन हि पुनर्नवतां विधत्ते ।

EB ४६१२– काव्यमीमांसा

- प्र. १. यायावरीयः काव्यपुरुषस्य शरीरं कथं विवृणोति ? (१०)
प्र. २. ससन्दर्भं स्पष्टीकुरुत । (१०)
१) कस्यापि सञ्चरति विश्वकुतूहलीव ।
२) त्वत्तः पूर्वं हि विद्वांसो गद्यं ददृशुर्न पद्यम् ।
